

3. Volianiuk N.Iu., Lozhkin H.V., Vynoslavka O.V. ta in. (2019). Sotsialna psykholohiia [social Psychology]: navch. posib. dlia zdobuvachiv stupenia bakalavra; KPI im. Ihoria Sikorskoho. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2019. 254 p. [in Ukrainian].
4. Homoliako O.V. (2021). Kontseptualne rozuminnia vzaiemodii hromadianskoho suspilstva i vlady pry formuvanni publichnoi polityky [Conceptual understanding of the interaction of civil society and government in the formation of public policy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2021. № 1. pp. 149–154. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2021/25.pdf [in Ukrainian].
5. Klymenko I.V. (2018). Vzaiemodiia v publichnomu upravlinni. Publichne upravlinnia [Interaction in public administration. Public administration]: terminol. slov. / uklad.: V.S. Kuibida, M.M. Bilynska, O.M. Petroie ta in.; za zah. red. V.S. Kuibidy, M.M. Bilynskoj, O.M. Petroie. Kyiv: NADU. 224 p. [in Ukrainian].
6. Kovalevskiy V. (2006). Kharakter i osoblyvosti informatsiinykh interaktsii instytutiv vlady, hromadianskoho suspilstva ta hromadianyna u rehionakh suchasnoi Ukrainy [The nature and features of information interactions of institutions of government, civil society and the citizen in the regions of modern Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy*. № 30 (2). pp. 132–145 [in Ukrainian].
7. Panchenko H.O. (2018). Vzaiemodiia. Publichne upravlinnia [Interaction. Public administration]: terminol. slov. / uklad.: V.S. Kuibida, M.M. Bilynska, O.M. Petroie ta in.; za zah. red. V.S. Kuibidy, M.M. Bilynskoj, O.M. Petroie. Kyiv: NADU. 224 p. [in Ukrainian].
8. Pro zabezpechennia uchasti hromadskosti u formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky [On ensuring public participation in the formation and implementation of public policy]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 lystopada 2010 r. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#top> [in Ukrainian].
9. Reznik Iu.M. (2003). Grazhanskoe obshchestvo kak fenomen tsivilizatsii [Civil society as a phenomenon of civilization]: v 2 ch. Moskva: SOIuZ. Ch. 1 Ideia grazhdansokgo obshchestva v sotcialnoi mysli. 210 p. [in Russian].
10. Romanenko Ye. (2014). Komunikatyvna vzaiemodiia orhaniv derzhavnoi vlady ta hromadskosti: sutnist ta osoblyvosti nalahodzhennia [Communicative interaction of public authorities and the public: the essence and features of debugging]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. 2014. № 2 (21). pp. 190–201 [in Ukrainian].
11. Rudenko A.F. Osnovni formy ta napriamy vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady z orhanizatsiiamy hromadianskoho suspilstva v Ukraini na rehionalnomu rivni [The main forms and directions of interaction of public authorities with civil society organizations in Ukraine at the regional level]: analitychna zapyska Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Rudenko_region-0c8fe.pdf [in Ukrainian].
12. Tokvil de A. Demokratsiia v Amerike [Democracy in America] / per. s frants. V.P. Oleinik [i drugie] (1992); predisl Goralda Dzh. Laski. Moskva: Progress. 554 p. [in Russian].
13. Chemerys O.M. (2015). Teoretyko-pravovi zasady vzaiemodii orhaniv vlady i hromadskosti pry formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky [Theoretical and legal principles of interaction between government and the public in the formation and implementation of public policy]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. № 42. pp. 39–51 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.17>

USŁUGA ADMINISTRACYJNA JAKO PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI CENTRÓW SERWISOWYCH MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH UKRAINY

Alexander Knyazyuk

student Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKnyazyuk55@ukr.net

Adnotacja. W artykule usługa administracyjna jest uważana za przedmiot działalności centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy. W rezultacie autor podkreślił, że dualistyczny charakter prawny pojęcia „usługi administracyjnej jako przedmiotu działalności centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy” polega na tym, że działalność w zakresie świadczenia odpowiednich usług nie ogranicza się tylko do proceduralnych aspektów jej świadczenia (odbioru), a także bezpośrednio odnosi się do kwestii wewnętrznej organizacji działalności centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, co w konsekwencji zapewnia bezpośrednie ucieleśnienie aktywności proceduralnej w zakresie świadczenia usług administracyjnych. Zaproponowano potraktowanie przedmiotu działalności centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy w wymiarze globalnym jako mającego najszerze znaczenie, czyli obejmującego wszystkie bez wyjątku kierunki działania tych podmiotów. Na podstawie tego podejścia sformułowano następującą definicję pojęcia „usługi administracyjnej jako przedmiotu działalności centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy” jako kompleksowej kategorii prawnej o dualistycznym charakterze, która jest używana w odniesieniu do społecznie użytecznej działalności wyspecjalizowanych podmiotów, która jest przeprowadzana w celu realizacji praw, wolności i uzasadnionych interesów osób fizycznych i

prawnych poprzez ucieleśnienie wyniku upoważnień centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy i zapewnienie warunków niezbędnych do realizacji procedur świadczenia takich usług.

Słowa kluczowe: usługi administracyjne, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Ukrainy, działalność centrów serwisowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, działalność zewnętrzna, działalność wewnętrzorganizacyjna, procedura, przedmiot, usługa.

ADMINISTRATIVE SERVICE AS A SUBJECT OF ACTIVITY OF SERVICE CENTERS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

Alexander Knyazyuk

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKnyazyuk55@ukr.net

Abstract. In the article, the administrative service is considered as the subject of activity of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. As a result, the author focuses on the fact that the dual legal nature of the concept of “public service as a subject of activity of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine” is that the provision of relevant services is not limited only to the procedural aspects of its provision (receipt), but also directly relates to issues of internal organization of the activities of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, which, as a result, ensures the direct embodiment of procedural activity in the provision of administrative services. It is proposed to consider the subject of activity of the service centers of the Ministry of Internal Affairs in the global dimension as having broad significance, that is, it covers all, without exception, the areas of activity of these entities. Based on this approach, the following definition of the concept of “public service as a subject of activity of service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine” was formulated as a complex legal category with a dualistic nature, used to designate the socially useful activities of specialized subjects, which is carried out in order to realize the rights, freedoms and legitimate interests of physical and legal entities by introducing the result of the authority of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and ensuring the conditions necessary for the implementation of procedures for the provision of such services.

Key words: administrative services, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the activities of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, external activities, intra-organizational activities, procedure, subject, service.

АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА ЯК ПРЕДМЕТ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ

Олександр Князюк

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKnyazyuk55@ukr.net

Анотація. У статті адміністративну послугу розглянуто як предмет діяльності сервісних центрів МВС України, у результаті цього автором акцентовано увагу на тому, що дуалістична юридична природа поняття «адміністративна послуга як предмета діяльності сервісних центрів МВС України» полягає в тому, що діяльність із надання відповідних послуг не обмежується лише процедурними аспектами її надання (отримання), а також безпосередньо стосується питань внутрішньої організації діяльності сервісних центрів МВС України, що, як наслідок, забезпечує безпосереднє втілення процедурної активності з надання адміністративних послуг. Запропоновано розглядати предмет діяльності сервісних центрів МВС у глобальному вимірі як такий, що має найширше значення, тобто охоплює всі без винятку напрями діяльності зазначених суб'єктів. На підставі такого підходу сформульовано таке визначення поняття: адміністративна послуга як предмет діяльності сервісних центрів МВС України – комплексна юридична категорія з дуалістичною природою, що використовується для позначення соціально корисної діяльності спеціалізованих суб'єктів, котра здійснюється з метою реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом утілення результату владних повноважень сервісних центрів МВС України та забезпечення умов, необхідних для реалізації процедур надання таких послуг.

Ключові слова: адміністративні послуги, МВС України, діяльність сервісних центрів МВС України, зовнішня діяльність, внутрішньоорганізаційна діяльність, процедура, предмет, послуга.

Вступ. Прийняття у 2013 році Закону України «Про адміністративні послуги» по праву можна вважати початковим етапом легітимного існування національного інституту адміністративних послуг. Саме з прийняття названого правового акта пов'язане його становлення, а також визначення основних засад їх надання. Уже майже десять років механізм надання адміністративних послуг функціонує з метою забезпечення різних соціально важливих потреб та інтересів населення.

Водночас національний інститут адміністративних послуг не можна вважати бездоганим, а власне сам процес надання останніх таким, що не потребує вдосконалення. Справа в тому, що модернізація процесу

надання адміністративних послуг повинна мати систематичний характер, з огляду на виникнення нових правовідносин і потреб громадян, які потребують забезпечення, а також усунення недоліків у процесі надання адміністративних послуг, котрі виникають у зв'язку з їх практичною реалізацією. Необхідно зазначити, що конкретні проблеми та недоліки найчастіше стосуються надання окремих видів адміністративних процедур і пов'язані з конкретним суб'єктом їх надання. Серед останніх важливу роль відіграє Міністерство внутрішніх справ (далі – МВС) України, адже адміністративні послуги надають не тільки спеціально створені суб'єкти (сервісні центри), а також інші його органи, наприклад, Національна поліція. У такому контексті дослідження надання адміністративних послуг МВС України, зокрема сервісними центрами, набуває визначального теоретико-правового значення, адже дає можливість дослідити на доктринальному рівні специфіку надання адміністративних послуг сервісними центрами МВС України, провести глибинний аналіз їх нормативно-правового забезпечення, окреслити актуальні проблеми, а також запропонувати шляхи їх удосконалення. Зі свого боку, це неможливо без з'ясування сутності адміністративних послуг як предмета діяльності сервісних центрів МВС України, котрі матимуть власні специфічні риси, що обумовлено вузькою спеціалізацією та відособленістю сфери існування таких послуг.

З огляду на той факт, що генезис терміна «послуга» тяжіє до економічної, а не правової сфери, його сутність розкрито переважно в працях учених-економістів (Т.І. Данилюком, Е.М. Агабаб'яном, С.І. Плакидою). Водночас із розвитком інститут адміністративних послуг останні стали об'єктом уваги науковців у галузі адміністративного права, зокрема К.К. Афанасьєва, Ю.М. Жук, О.В. Джафарової, Т.О. Коломоєць, А.В. Ліпенцева, В.А. Телицької, В.П. Тимощука та інших. Незважаючи на формування ґрунтовної теоретичної бази сфери адміністративних послуг, останні до сьогодні не розглядалися як предмет діяльності сервісних центрів МВС України, тому для усунення вказаної теоретичної прогалини нами також використано наукові висновки й положення вчених щодо предмета діяльності суб'єктів права (Л.В. Авраменко, Є.І. Бородін, Л.П. Жук, О.В. Петришин, М.В. Цвік, Ф.О. Чмиленко, І.В. Шпекторенко).

Мета статті полягає в розкритті змісту й визначенні поняття «адміністративна послуга як предмет діяльності сервісних центрів МВС України» шляхом дослідження його категорій «адміністративна послуга» та «предмет діяльності», що утворюють його, а також їх розгляду в розрізі основних напрямів діяльності сервісних центрів МВС України.

Основна частина. Дослідження адміністративних послуг як предмета діяльності сервісних центрів МВС України традиційно пропонуємо почати із з'ясування складників змісту такого терміна, а саме понять «послуга», «адміністративна послуга» та «предмет діяльності».

Термін «послуга» вперше використаний Ж.Б. Сеем у 1803 році в роботі, присвяченій економічній політиці («*Graite d'Economic Politique*»). У цей же період французький економіст Фредерік Бастіа доходить висновку, що «суспільний розвиток складається з послуг, які люди надають один одному», а послугами варто вважати «діяльність людей, яка передбачається для людей і споживається людьми. Як будь-яка діяльність, вона матеріалізується в споживчій вартості, а представлена в такій якості послуга стає товаром» (Danyliuk, 2014).

Е.М. Агабаб'ян зазначає, що послуга – це «корисний ефект, який виникає в процесі продуктивної праці як цілеспрямованої діяльності. Корисний ефект є ні що інше як сукупність корисних властивостей, які спрямовані на задоволення певної потреби людини» (Agababian, 1968). С.І. Плакида на основі аналізу поняття «послуга» відзначає, що науковцями послуга здебільшого розуміється як певна діяльність, як економічне благо або як різновид товару (Plakyda, 2013).

Єдиного визначення терміна «послуга» в українському законодавстві також не існує, воно дещо відрізняється залежно від сфери застосування норм права. Наприклад, у Законі України «Про захист прав споживачів» послуга визначається як «діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб» (On consumer protection, 1991). Закон України «Про публічні закупівлі» окреслює під послугами «будь-який предмет закупівлі, крім товарів і робіт, зокрема транспортні послуги, освоєння технологій, наукові дослідження, науково-дослідні або дослідно-конструкторські розробки, медичне та побутове обслуговування, найм (оренда), а також фінансові та консультаційні послуги, поточний ремонт» (On public procurement, 2015). Окрім зазначених, існує численна множина «тематичних» нормативно-правових актів, що надають визначення послуг залежно від сфери їх реалізації (соціальної реабілітації, відпочинку, поштового зв'язку тощо).

Окреме місце у сфері надання послуг населенню відведено адміністративним послугам, зміст яких у теорії права й національному законодавстві розкривається не однаково. Отже, у межах доктринального дослідження доцільно розглянути поняття «адміністративні послуги» у двох аспектах: законодавчому та теоретичному.

Щодо першого аспекту, то поняття «адміністративна послуга» закріплено в Законі України «Про адміністративні послуги», а до моменту його прийняття містилося в Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90-р і Постанові Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг». Нині ст. 1 вищевказаного Закону адміністративну послугу визначено як «результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону» (About administrative services, 2012). У Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади під адміністративною послугою розуміється «результат здійснення

владних повноважень уповноваженим суб'єктом, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їхньою заявою (видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо)» (The concept of development of the system of providing administrative services by executive authorities, 2006), а Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг», у свою чергу, визначала адміністративну послугу як «послугу, яка є результатом здійснення суб'єктом повноважень щодо прийняття згідно з нормативно-правовими актами на звернення фізичної або юридичної особи адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов'язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення та інших документів, реєстрація тощо)» (On measures to streamline administrative services, 2009).

Аналізуючи наведені дефініції, можна зробити цілком логічний висновок, що наявне в чинному законодавстві визначення є вдалим еволюційним наслідком спроб визначити, урегулювати та систематизувати сферу адміністративних послуг, оскільки явно простежується спільний базис у частині: наявності в суб'єктів надання послуг владних повноважень; обов'язковості звернення фізичною або юридичною особою із заявою до названих суб'єктів і наявності в заявника певних прав, свобод чи законних інтересів, у зв'язку з набуттям, зміною чи припиненням яких він і звертається до суб'єкта надання адміністративних послуг.

На думку В.П. Тимошука, адміністративну послугу можна розглядати в двох аспектах: як безпосередньо «публічно-владну діяльність адміністративного органу спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою цієї особи» або як результат такої діяльності (Tymoshchuk, 2012). Адміністративні послуги, на думку К.К. Афанасьєва, – це «публічні (тобто державні та муніципальні) послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування й іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень» (Afanasiev, 2010: 28). Т.О. Коломоець розглядає адміністративні послуги як «діяльність суб'єкта публічної адміністрації, спрямовану на юридичне оформлення умов, визначених законодавством необхідними для забезпечення належної реалізації суб'єктних прав, охоронюваних законом інтересів і виконання обов'язків фізичних або юридичних осіб, яка здійснюється за зверненням цих осіб і офіційним результатом якої є прийняття адміністративного акта (індивідуального акта адміністрування)» (Kolomoiets, 2011: 226–230).

Для більш ґрунтовного усвідомлення значення адміністративних послуг необхідно дослідити, якими ознаками вони характеризуються. Досить часто в науковій літературі зустрічається поділ ознак адміністративних послуг на загальні й особливі. Наприклад, А.В. Ліпенцев, Ю.М. Жук і В.А. Телицька виділяють загальні ознаки адміністративних послуг, до яких належить «наявність публічного (суспільного) інтересу; обов'язок публічної влади забезпечити надання адміністративної послуги, тобто створити умови для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи; гарантування державою надання адміністративної послуги; достатність бюджетного фінансування процесу надання адміністративних послуг; підстава надання адміністративної послуги закон (передбачає право на одержання особою конкретної адміністративної послуги та відповідне повноваження адміністративного органу) та ініціатива конкретної особи; підставу для здійснення юридичних дій – звернення зацікавленої особи; уповноважений суб'єкт (адміністративний орган) – особа, наділена владними повноваженнями відповідно до закону; відповідальність посадових і службових осіб за невиконання/неналежне виконання обов'язку з надання адміністративних послуг; суб'єкт звернення (суб'єкт одержання адміністративної послуги) – конкретний адресат; наявність взаємних прав і обов'язків уповноваженого суб'єкта та суб'єкта звернення; наявність спеціального правового регулювання порядку надання адміністративних послуг; результат адміністративної послуги – адміністративний акт» (Lipentsev et al., 2015; Telytska, 2011).

Т.О. Коломоець до ознак адміністративних послуг зараховує такі: «а) надання лише за заявою фізичної або юридичної особи (ініціативна заявна діяльність); б) зв'язок із забезпеченням умов для реалізації прав, свобод та законних інтересів конкретних осіб; в) надання лише шляхом реалізації владних повноважень суб'єктом публічної адміністрації (власних або делегованих повноважень); г) законодавче регулювання права по отриманню особою конкретної адміністративної послуги та кореспондуючого повноваження суб'єкта публічної адміністрації на надання такої послуги; г) можливість отримання конкретної адміністративної послуги передбачено, як правило, в одному органі; д) результатом надання є адресний адміністративний акт – дія або рішення суб'єкта публічної адміністрації, яким задоволено звернення конкретної особи» (Kolomoiets, 2011: 226-230).

Підсумовуючи проведений аналіз змісту поняття «адміністративні послуги», варто вказати на відсутність їх уніфікованого розуміння, поряд із яким існують також усталені риси, серед них – наявність у процедурі двох суб'єктів надання адміністративних послуг, один із яких наділений державно-владними повноваженнями, зокрема шляхом їх делегування, а також іншого суб'єкта, котрий, як правило, є споживачем таких послуг; наявність обов'язкового законодавчого закріплення конкретної адміністративної послуги та законодавчого визначення процедури її надання; особливий порядок надання адміністративних послуг, який потребує звернення особи; результатом надання адміністративних послуг найчастіше є видання певного акта. Отже, поняття адміністративних послуг є збірним, оскільки включає низку аспектів щодо підстав, суб'єктів, процедур і результатів їх надання. Дослідивши дефініцію «адміністративні послуги» та їх характеристику, надалі необхідно з'ясувати, що розуміється під предметом діяльності суб'єктів зокрема з правового погляду.

Поняття «предмет» – це слово, що морфологічно складається з основи прийменника «вперед» і дієслова «метати», етимологічно є калькою латинського «objectum» (Krylov, n.d.).

У тлумачному словнику В.І. Даля під предметом розуміється все, що видається почуттям (предмет речовий); або розуму й уяві (предмет розумовий) (Dal, n.d.). Предмет, за С.І. Ожеговим, – це: «1) будь-яке матеріальне явище, річ; 2) той (то), на кого (що) спрямована думка, якусь дію, об'єкт; 3) наука або розділ науки, коло яких-небудь знань як особлива навчальна дисципліна» (Ozhegov, n.d.). У тлумачному словнику української мови предмет розглядається в чотирьох аспектах: «1) як будь-яке конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття; 2) логічне поняття, що становить зміст думки, пізнання і т. ін.; 3) те, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність кого-, чого-небудь; та 4) як коло знань, що становить окрему дисципліну викладання» (Bilodid, 1970–1980). Відмітимо, що зазвичай предмет розглядається в матеріальній (річ, явище), філософській (на що спрямована думка, пізнання) або науковій (коло знань) іпостасях.

Завдання чинного дослідження головним чином обумовлює необхідність наукового розуміння поняття «предмет». На думку авторського колективу підручника «Загальна теорія держави і права», предметом науки є «сторона об'єкта пізнання, на яку спрямоване наукове дослідження», тобто те, чим відрізняються науки. Предмет юридичної науки, у свою чергу, становлять «закономірності виникнення, розвитку та функціонування усіх державно-правових явищ і процесів, їх окремих сторін та проявів, які разом утворюють державно-правову дійсність» (Tsvik at all, 2009). Предмет діяльності є складником її логічної структури (Shpektorenko at all, 2018), який становлять елементи зовнішнього середовища, що має суб'єкт до початку своєї діяльності, які підлягають трансформації в продукт діяльності в результаті її здійснення (Chmylenko at all, 2014);

Отже, говорячи про адміністративні послуги як предмет діяльності сервісних центрів МВС України, їх необхідно розглядати глобально як процеси, котрі мають власну зовнішню та внутрішню організаційну структуру, уособлюючи конкретні види й напрями діяльності. Зі свого боку, останні здійснюються «завдяки множині взаємопов'язаних дій – одиниць діяльності, що не розкладаються на більш прості, через що досягають конкретної мети діяльності» (Chmylenko at all, 2014), котра найчастіше стосується задоволення соціальної потреби певної особи. Саме такою діяльністю є надання адміністративних послуг сервісних центрів МВС України. Такого висновку доходимо з аналізу функцій таких спеціалізованих органів, зокрема тих, які закріплені в розділі II Положення про територіальний сервісний центр МВС, затвердженого Наказом МВС України від 29.12.2015 № 1646 (On approval of the Regulations on the territorial service center of the Ministry of Internal Affairs, 2015), що пов'язані з наданням послуг; державною реєстрацією транспортних засобів; контролем за безпекою конструкцій транспортних засобів; виданням дозвільних документів; обліком транспортних засобів; веденням Єдиного державного реєстру транспортних засобів; виготовленням індивідуальних номерних знаків; наданням довідок про наявність або відсутність судимості; супроводженням переобладнання транспортних засобів; забезпеченням процесів перевезення небезпечних вантажів; складанням іспитів на право керування транспортними засобами; підвищенням рівня ефективності та якості діяльності сервісних центрів МВС України шляхом надання відповідних пропозицій.

Як убачається з вищенаведеного, діяльність сервісних центрів МВС України реалізується виключно у сфері надання адміністративних послуг населенню, пов'язаних із забезпеченням безпеки дорожнього руху та надання інформаційних довідок щодо наявності чи відсутності фактів притягнення до кримінальної відповідальності. Описане можна визначити як зовнішню діяльність сервісних центрів МВС України, тоді як поряд із зовнішньою існує також внутрішня діяльність.

Внутрішню діяльність сервісних центрів МВС України не можна визначати як основну, адже вона не несе в собі жодної соціальної користі, разом із тим без неї стає неможливим сам процес надання адміністративних послуг населенню. Якщо сутність зовнішньої діяльності сервісних центрів МВС України зводиться до надання конкретних адміністративних послуг громадянам, що супроводжується прийняттям у них необхідних документів, проведення різних процедур та операцій, видання різноманітних актів і документів, надання інформації, то внутрішньоорганізаційна діяльність пов'язана саме з управлінським аспектом у межах системи сервісних центрів МВС України. Така діяльність стосується забезпечення функціонування кожного із сервісних центрів окремо. Мається на увазі організація роботи центрів, формування висококваліфікованого кадрового апарату, забезпечення належних умов праці, раціональне розпорядження матеріально-технічними ресурсами, прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Висновки. Зі свого боку, визначення юридичної природи адміністративних послуг і їх дослідження в розрізі предмета діяльності сервісних центрів МВС України дає змогу сформулювати уявлення про поняття «адміністративна послуга як предмета діяльності сервісних центрів МВС України» як цілісної категорії, що характеризується такими ознаками:

- є збірним поняттям, де власне адміністративна послуга посідає одне з основних, але не визначальних місць;
- використовується для позначення соціально-корисної діяльності спеціалізованих суб'єктів – сервісних центрів МВС України;
- його зміст уособлює діяльність спеціальних суб'єктів, для яких надання адміністративних послуг є основним видом діяльності, тобто це поняття має динамічну, а не статистичну сутність;
- має дуалістичну природу, оскільки об'єднує два види діяльності: зовнішню, котра зводиться до надання адміністративних послуг населенню (утілення результату владних повноважень), і внутрішньоорганізаційну, у межах якої реалізуються управлінські аспекти забезпечення функціонування сервісних центрів;
- основна мета такої діяльності полягає в задоволенні суспільних потреб, сприянні реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Окремо необхідно відзначити, що дуалістична юридична природа поняття «адміністративна послуга як предмет діяльності сервісних центрів МВС України» полягає в тому, що діяльність із надання відповідних послуг не обмежується лише процедурними аспектами її надання (отримання), а також безпосередньо стосується питань внутрішньої організації діяльності сервісних центрів МВС України, що, як наслідок, забезпечує безпосереднє втілення процедурної активності з надання адміністративних послуг.

Підсумовуючи викладене, пропонуємо розглядати предмет діяльності сервісних центрів МВС у глобальному вимірі як такий, що має найширше значення, тобто охоплює всі без винятку напрями діяльності зазначених суб'єктів. Такий підхід дає можливість сформулювати таке визначення поняття: адміністративна послуга як предмет діяльності сервісних центрів МВС України – комплексна юридична категорія з дуалістичною природою, що використовується для позначення соціально корисної діяльності спеціалізованих суб'єктів, котра здійснюється з метою реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом утілення результату владних повноважень сервісних центрів МВС України та забезпечення умов, необхідних для реалізації процедур надання таких послуг.

Така дефініція хоча й відбиває своєрідну сутність предмета діяльності сервісних центрів МВС України, проте не розкриває специфіку їх функціонування, без чого дослідження адміністративних послуг у діяльності сервісних центрів МВС України буде неповним, а тому надалі необхідно розглянути діяльність сервісних центрів МВС України як суб'єктів надання адміністративних послуг.

Список використаних джерел:

1. Агабабян Э.М. Экономический анализ сферы услуг. Москва : Экономика, 1968. 160 с.
2. Афанасьев К.К. Административні послуги : навчальний посібник. Луганськ : РВВЛДУВС, 2010. 175 с.
3. Білодід І.К. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 8. С. 527.
4. Даль В.И. Толковый онлайн-словарь русского языка. URL: <https://lexicography.online/explanatory/dal/>.
5. Данилюк Т.І. Сутність поняття «послуга»: теоретичні аспекти. *Ефективна економіка*. № 8. 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3247>.
6. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
7. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.12.2006 № 90-р.
8. Крылов Г.А. Этимологический онлайн-словарь. URL: <https://lexicography.online/etymology/krylov/%D0%BF/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82>.
9. Ліпенцев А.В., Жук Ю.М. Адміністративні послуги в Україні: поняття та сутність. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 42. С. 140–149.
10. Ожегов С.И. Толковый онлайн-словарь. URL: <https://lexicography.online/explanatory/ozhegov/>.
11. Плакида С.І. Сутність поняття «послуга»: теоретичні аспекти. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 241–243.
12. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI.
13. Про затвердження Положення про територіальний сервісний центр МВС : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2015 № 1646. *Офіційний вісник України*. 2016. № 12. Ст. 526.
14. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII.
15. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 № 737.
16. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII.
17. Телицька В.А. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття та сутності адміністративних послуг, які надаються органами місцевої влади. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління»*. 2011. Вип. 4. С. 484–493.
18. Тимошук В.П. Адміністративні послуги : посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2012. 104 с.
19. Загальна теорія держави і права : підручник / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін. ; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
20. Чмиленко Ф.О., Жук Л.П. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
21. Шпекторенко І.В., Бородін Є.І. Структура та методологія управлінської діяльності. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 3. С. 46–52.

References:

1. Agababian E.M. (1968). Ekonomicheskii analiz sfery uslug [Economic analysis of the service sector]. M.: Ekonomika. 160 p. [in Russian].
2. Afanasiev K.K. (2010). Administratyvni posluhy [Administrative services]: navchalnyi posibnyk. Luhansk : RVVLDUVS. 175 p. [in Ukrainian].
3. Bilodid I.K. (1970-1980). Slovnyk ukrainskoi movy [Словник української мови]: v 11 t. K.: Naukova dumka. T. 8. pp. 527 [in Ukrainian].
4. Dal V.I. (n.d.). Tolkovy online-slovar russkogo iazyka [Explanatory online dictionary of the Russian language]. URL: <https://lexicography.online/explanatory/dal/> [in Russian].
5. Danyliuk T.I. (2014). Sutnist poniattia «posluha»: teoretychni aspekty [The essence of the concept of «service»: theoretical aspects]. *Efektivna ekonomika*. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3247> [in Ukrainian].

6. Kolomoiets T.O. (2011). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]. Akademichnyi kurs: pidruchnyk. K.: Yurinkom Inter. 576 p. [in Ukrainian].
7. Kontseptsiiia rozvytku systemy nadання administratyvnykh posluh orhanamy vykonavchoi vlady [The concept of development of the system of providing administrative services by executive authorities]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.12.2006 № 90-r [in Ukrainian].
8. Krylov G.A. (n.d.). Etimologicheskii onlain-slovar [Etymological online dictionary]. URL: <https://lexicography.online/etymology/krylov/%D0%BF/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82> [in Russian].
9. Lipentsev A.V., Zhuk Yu.M. (2015). Administratyvni posluhy v Ukraini: poniattia ta sutnist [Administrative services in Ukraine: concept and essence]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vyp. 42. pp. 140–149 [in Ukrainian].
10. Ozhegov C.I. (n.d.). Tolkovy onlain-slovar [Online explanatory dictionary]. URL: <https://lexicography.online/explanatory/ozhegov/>. [in Russian].
11. Plakyda S.I. (2013). Sutnist poniattia «posluha»: teoretychni aspekty [The essence of the concept of «service»: theoretical aspects]. *Innovatsiina ekonomika*. № 6. pp. 241–243 [in Ukrainian].
12. Pro administratyvni posluhy [About administrative services]: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5203-VI [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro terytorialnyi servisnyi tsentr MVS [On approval of the Regulations on the territorial service center of the Ministry of Internal Affairs]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 29.12.2015 № 1646. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2016. № 12. st. 526 [in Ukrainian].
14. Pro zakhyst prav spozhyvachiv [On consumer protection]: Zakon Ukrainy vid 12.05.1991 № 1023-XII [in Ukrainian].
15. Pro zakhody shchodo uporiadkuvannia administratyvnykh posluh [On measures to streamline administrative services]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.07.2009 № 737 [in Ukrainian].
16. Pro publichni zakupivli [On public procurement]: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 № 922-VIII [in Ukrainian].
17. Telytska V.A. (2011). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do vyznachennia poniattia ta sutnosti administratyvnykh posluh, yaki nadaiutsia orhanamy mistsevoi vlady [Theoretical and methodological approaches to defining the concept and essence of administrative services provided by local authorities]. *Naukovi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia*. Serii : Upravlinnia. Vyp. 4. pp. 484–493 [in Ukrainian].
18. Tymoshchuk V.P. (2012). Administratyvni posluhy [Administrative services]: posibnyk. K.: TOV «Sofia-A». 104 p. [in Ukrainian].
19. Tsvik M.V., Petryshyn O.V., Avramenko L.V. ta in. (2009). Zahalna teoriia derzhavy i prava [General theory of state and law]: pidruchnyk; za red. M.V. Tsvika, O.V. Petryshyna. Kharkiv: Pravo. 584 p. [in Ukrainian].
20. Chmylenko F.O., Zhuk L.P. (2014). Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen [Methodology and organization of scientific research]: posibnyk. D.: RVV DNU. 48 p. [in Ukrainian].
21. Shpektorenko I.V., Borodin Ye.I. (2018). Struktura ta metodolohiia upravlinskoi diialnosti [Structure and methodology of management]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. Vyp. 3. pp. 46–52 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.18>

PAŃSTWOWA REJESTRACJA OSÓB FIZYCZNYCH-PRZEDSIĘBIORCÓW JAKO PROCEDURA ADMINISTRACYJNA

Alexander Kolotilov

student Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKolotilo77@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu instytucji rejestracji państwowej podmiotów gospodarczych i określeniu jej przynależności branżowej. Przeanalizowano pojęcie „rejestracji państwowej” w literaturze referencyjnej, doktrynie prawnej i ustawodawstwie Ukrainy. Stwierdzono, że analizowana koncepcja, choć nie charakteryzuje się jednolitością poglądów naukowców, jednak przy jej definiowaniu głównym znakiem jest oficjalne uznanie legalności niektórych faktów, powstanie lub ustanie praw i obowiązków, utrwalenie statusu prawnego osoby fizycznej lub prawnej. Podkreślono, że rejestracja państwowa podmiotów gospodarczych jest ważnym elementem administracyjno-prawnej regulacji działalności gospodarczej, łączącej współzależne cechy metody prawnej, formy prawnej i procedury administracyjnej. Jako metoda prawna rejestracja państwowa polega na uznaniu przez państwo faktu powstania podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, ustania jego działalności lub zmiany statusu prawnego z jednoczesnym pisemnym utrwaleniem takiego faktu w Jednolitym Rejestrze Państwowym. Jako forma prawna rejestracja państwowa znajduje przejaw w akcie administracyjnym organu rejestrowego, za pomocą którego do rejestru państwowego dokona się odpowiedniego wpisu osoby fizycznej lub prawnej.

Słowa kluczowe: postępowanie administracyjne, rejestracja państwowa, osoba fizyczna-przedsiębiorca, postępowanie administracyjne, akt administracyjny.